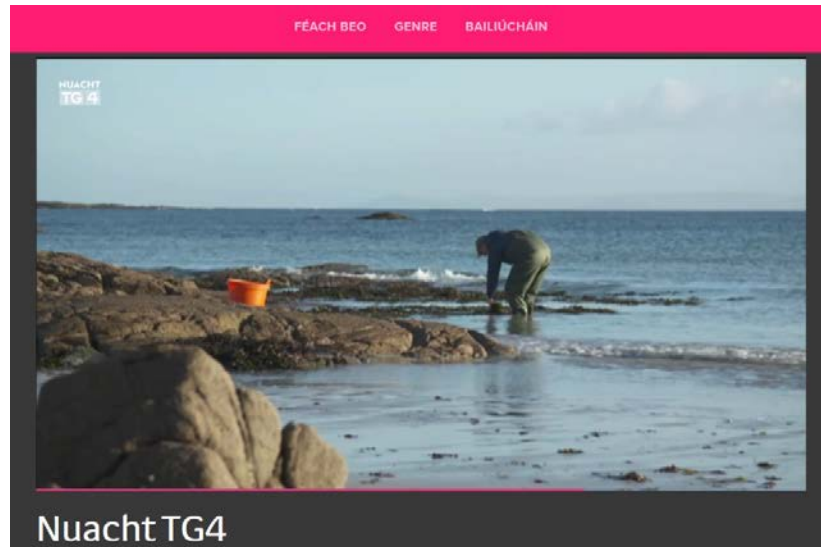

Carraigín

Ceist 1

Beidh tú ag féachaint ar ball ar thuairisc faoi chomhlacht a dhíolann carraigín. An féidir leat buille faoi thuairim a thabhairt faoi ábhar na míre? Féach ar na bpictiúr chun cuidiú leat.

Ceist 2

An féidir leat Gaeilge a chur ar na focail seo?

1. seaweed	_____
2. demand	_____
3. tests	_____
4. minerals	_____
5. cold (illness)	_____
6. the lungs	_____
7. good, benefit	_____
8. for ages	_____
9. nose spray	_____
10. ingredients	_____
11. results	_____

Anois, féach ar an tuairisc agus aimsigh an leagan Gaeilge de na focail inti.

Ceist 3

Féach ar an tuairisc arís agus scríobh achoimre ghearr ar ábhar na míre. Cuir d'achomre i gcomparáid le ceann an duine in aice leat.

Ceist 4

'...i mí an Mhárta...'

1. Scríobh amach míonna na bliana ar fad.

_____
_____
Márta
_____
_____

---

2. Scríobh amach arís iad **ach** cuir an focal 'mí' rompu. Bí cúramach! Ní i gcónaí a bhíonn litriú na míonna mar an gcéanna tar éis 'mí'.

Mí an Mhárta

Ceist 5

Na hiolraí

- A. Bhí an leagan iolra de na hainmfhocail thíos le cloisteáil sa mhír. Cad iad?

tástáil	_____
eolaí	_____
fadhb	_____
scamhóg	_____
buntáiste	_____
cian	_____
mí	_____
táirge	_____
cúrsa	_____
comhartha	_____
comhábhar	_____
dochtúir	_____
toradh	_____

- B. Féach ar na samplaí seo. Cén fáth a bhfuil séimhiú ar 'tábhachtacha' sa dara sampla?

- tástálacha tábhachtacha
- comhábhair thábhachtacha

Ceist 6

Pléigh an cheist thíos leis na daoine eile i do ghrúpa:

1. An féidir libh smaoineamh ar aon luibh nó feamainn eile atá dúchasach in Éirinn agus atá go maith don tsláinte?

Treoracha agus Freagraí

Ceist 1

Tá an plé seo le déanamh sula seinntear an tuairisc.

Ceist 2

1. seaweed	<i>feamainn</i>
2. demand	<i>éileamh</i>
3. tests	<i>tástálacha</i>
4. minerals	<i>mianraí</i>
5. cold (illness)	<i>slaghdán</i>
6. the lungs	<i>na scamhóga</i>
7. good, benefit	<i>leas</i>
8. for ages	<i>leis na cianta</i>
9. nose spray	<i>sprae sróine</i>
10. ingredients	<i>comhábhair</i>
11. results	<i>torthaí</i>

Ceist 3

Féach an script.

Ceist 4

Eanáir, mí Eanáir

Feabhra, mí Feabhra

Márta, mí an Mhárta (nó 'mí na Márta' – *inscne mhalartach*)

Aibreán, mí Aibreáin

Bealtaine, mí na Bealtaine

Meitheamh, mí an Mheithimh

Iúil, mí Iúil

Lúnasa, mí Lúnasa

Meán Fómhair, mí Mheán Fómhair

Deireadh Fómhair, mí Dheireadh Fómhair

Samhain, mí na Samhna

Nollaig, mí na Nollag

Ceist 5

A.

tástáil	<i>tástálacha</i>
eolaí	<i>eolaithe</i>
fadhb	<i>fadhbanna</i>
scamhóg	<i>scamhóga</i>
buntáiste	<i>buntáistí</i>
cian	<i>cianta</i>
mí	<i>míonna</i>
táirge	<i>táirgí</i>
cúrsa	<i>cúrsaí</i>
comhartha	<i>comharthaí</i>
comhábhar	<i>comhábhair</i>
dochtúir	<i>dochtúirí</i>
toradh	<i>torthaí</i>

B.

Séimhítear aidiachtaí tar éis ainmfhocail a chríochnaíonn ar chonsan caol.

Ceist 6

Is féidir gach triúr nó ceathrar a chur ag déanamh an phlé seo agus ansin cuid de na luibheanna srl. a phlé leis an rang iomlán. Seo cúpla sampla:

Neantóga: Cuidíonn siad le hardbhrú fola a ísliú.

Copóg: Cuidíonn cuimil le duilleog copóige le loscadh neantóige.

Mogóir róis: Cuidíonn sé má tá airtríteas ort.

Caisearbhán: Cuidíonn sé le smacht a choinneáil ar shiúcra fola.

Marós: Cuidíonn sé le feabhas a chur ar chuimhne agus le fadhbanna sa chóras díleá.

Siún Nic Gearailt

Fáilte romhaibh ar ais. Deir úinéir comhlachta feamainne i gConamara go bhfuil ardú 90% tagtha ar an éileamh atá ar charraigín ó thús na géarchéime COVID-19. Tá éileamh ach go háirithe air i Meiriceá. Anois, tá tástálacha ar bun ag eolaithe sa Bhreatain Bheag chun a fháil amach an bhfuil carraigín ábalta COVID-19 a chosc.

Noel Lee, Feamainn Orgánach Chonamara Teoranta

Seo *carrageen moss* agus tá thart ar 100 mianra ag teastáil ón chorp agus tá thart ar 90 mianra sa *carrageen moss* agus tá traidisiún mór in Éirinn le haghaidh slaghán agus fadhbanna leis na scamhóga agus anois, tá an traidisiún ag teacht ar ais arís.

Eibhlín Ní Choistealbha

Noel Lee, úinéir an chomhlachta, Feamainn Orgánach Chonamara, ag déanamh cur síos dúinn ar na buntáistí sláinte a bhaineann le carraigín. Agus ar an leas atá bainte as an bhfeamainn speisialta seo leis na cianta. Deir Noel go bhfuil ardú ollmhór feicthe acu le roinnt míonna anuas, ó thosaigh COVID-19, ar an éileamh atá ar tháirgí carraigín dá gcuid. 90% d'ardú a deir sé, agus éileamh níos mó ná riamh air i Meiriceá.

Noel Lee, Feamainn Orgánach Chonamara Teoranta

Tá go leor fiosrúchán tagtha chugam le sé mhí, go mór mór as Meiriceá. Agus, breathnaíonn sé go bhfuil an traidisiún céanna ag dream an *Caribbean*¹ i Meiriceá agus a bhí ag dream na hÉireann leis an *carrageen moss* agus le cúrsaí sláinte.

Eibhlín Ní Choistealbha

Tá tús curtha ag eolaithe in Ollscoil Swansea sa Bhreatain Bheag le tástálacha daonna ar charraigín anois, féachaint an féidir leis stop a chur le comharthaí nó cabhrú le comharthaí COVID-19. Táthar ag tabhairt faoi na tástálacha i ndiaidh staidéar saotharlainne, a d'éirigh go maith leis, a deineadh² ar chógas leighis a dhíoltar in *Boots* – sprae sróine ina bhfuil carraigín ar cheann de na príomh-chomhábhair. Ach an gcreideann Noel, a ólann deoch leighis a bhfuil carraigín ann, a dhéanann sé féin gach aon lá, go bhféadfadh an fheamainn speisialta seo COVID-19 a leigheas?

Noel Lee, Feamainn Orgánach Chonamara Teoranta

Bhuel, níl mé ag rá go dtabharfaidh sé leigheas duit ach an oiread leis na dochtúirí ag insint duit gur cheart duit vitimín D...vitimín D a bheith sa gcorp, nuair a bheidh an COVID ort, má thógann tú *carrageen moss*, tá mé cinnte go gcuideoidh sé leat a theacht as.

Eibhlín Ní Choistealbha

Tuigtear go bhfuil súil le torthaí na dtástálacha ó Ollscoil Swansea ar 180 oibrí sláinte i mí an Mhárta.

Eibhlín Ní Choistealbha, Nuacht TG4 i gConamara.

---

¹ *An Mhuir Chairib* an leagan caighdeánach

² *rinneadh* an leagan caighdeánach